

Evaluatie van de 'Evaluatie Meststoffenwet 2016'

Planbureau voor de Leefomgeving

**Evaluatie
Meststoffenwet 2016:**
Syntheserapport

t.b.v. Overleg Mesdagfonds
en PBL, 16 mei 2017

Geesje Rotgers, onderzoeksjournalist,
op persoonlijke titel

Hoofdconclusie PBL-rapport

Planbureau voor de Leefomgeving

**Embargo Donderdag 30 maart 2017
15.00 uur**

Persbericht

Huidig mestbeleid niet effectief genoeg

Het mestbeleid is niet effectief genoeg om overal in Nederland de in Europees verband afgesproken doelen voor schoon oppervlaktewater te halen. Deze doelen komen wel in zicht als de fosfaatbelasting uit de landbouw met 40% wordt verminderd en de stikstofbelasting met 20%. Dit staat echter op gespannen voet met de bemestingsadviezen, zo luiden enkele conclusies van de **PBL**-Evaluatie van de Meststoffenwet. De huidige aanpak van het mestprobleem loopt dus tegen zijn grenzen aan.

De hoofdconclusie getoetst

Gehanteerde maatlat: taakstelling Planbureau

- Studies zijn onafhankelijk en wetenschappelijk gefundeerd. (Kernwaarden wetenschap: transparantie, volledigheid, nauwkeurigheid)
- Studies dragen bij aan de kwaliteit van de politiek-bestuurlijke afweging en betreffen verkenningen, analyses en evaluaties waarbij een integrale benadering vooropstaat.

De hoofdconclusie getoetst

Gehanteerde uitgangspunten:

- De opgave voor de landbouw (40% P en 20% N vermindering) is een resultante van de normstelling en de vervuiling
- Omdat het hier de hoofdconclusie betreft mag je hiervoor een gedegen wetenschappelijke onderbouwing verwachten

Wetenschappelijke onderbouwing hoofdconclusie

Tabel 7.1

Resterende KRW-opgave voor stikstof en fosfor in oppervlaktewater

Opgave voor regionale KRW-wateren 2011-2014 Compendium voor de Leefomgeving			Opgave o.b.v. het MNLSO-meetnet 2012-2015			Landelijke opgave vermindering emissies door de landbouw naar regionale wateren (o.b.v. onderliggende informatie van Groenendijk et al. 2016)	
	N	P		N	P	N	P
Sloten	25%	65%	Klei	25%	60%	10%	45%
Vaarten	0%	59%	Veen	15%	60%	20%	35%
Meren	30%	0-60%					
Beken	40%	45%	Zand	40%	50%	30%	40%
NL						20%	40%

Vervuiling landbouw

(Bron: Wageningen Environmental Research, 2016, Rapport 2749)

Citaat: “In deze studie wordt geen keuze gemaakt voor een bepaalde definitie en daarom worden twee varianten aangehouden:

- Variant 1: Alleen de bronnen ‘bemesting’ en ‘overige agrarische bronnen’ worden aan de landbouw toegeschreven.*
- Variant 2: Naast de bronnen ‘bemesting’ en ‘overige agrarische bronnen’ worden ook de bronnen ‘nalevering bodem niet aan bemesting gerelateerd’ en ‘atmosferische depositie’ aan de landbouw toegeschreven.”*

Bevindingen

- Het PBL kiest voor Variant 2. Het PBL maakt hiermee een politiek-bestuurlijke afweging.
- Het rapport is er niet volledig, transparant en nauwkeurig in wat deze keuze inhoudt, het WUR-rapport wel. Er is niet aangegeven welke bronnen, niet aan bemesting gerelateerd, wel aan de landbouw worden toegeschreven met daarbij de omvang .
- Het rapport is niet volledig, transparant en nauwkeurig in wat de andere beleidsopties zijn in het WUR-onderzoek, deze worden niet meegenomen.

Normstelling

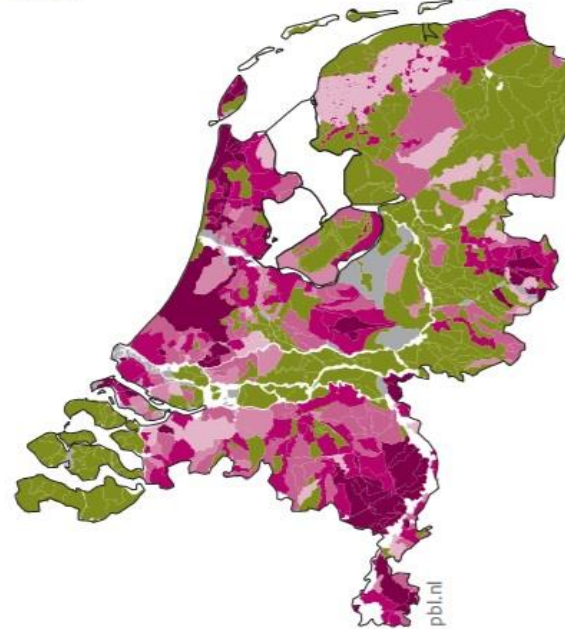
Figuur 7.12

Opgave voor realiseren van normconcentraties stikstof en fosfor in het regionale oppervlaktewater, 2011 – 2013

Stikstof

Fosfor

Benodigde reductie van
belasting (%)

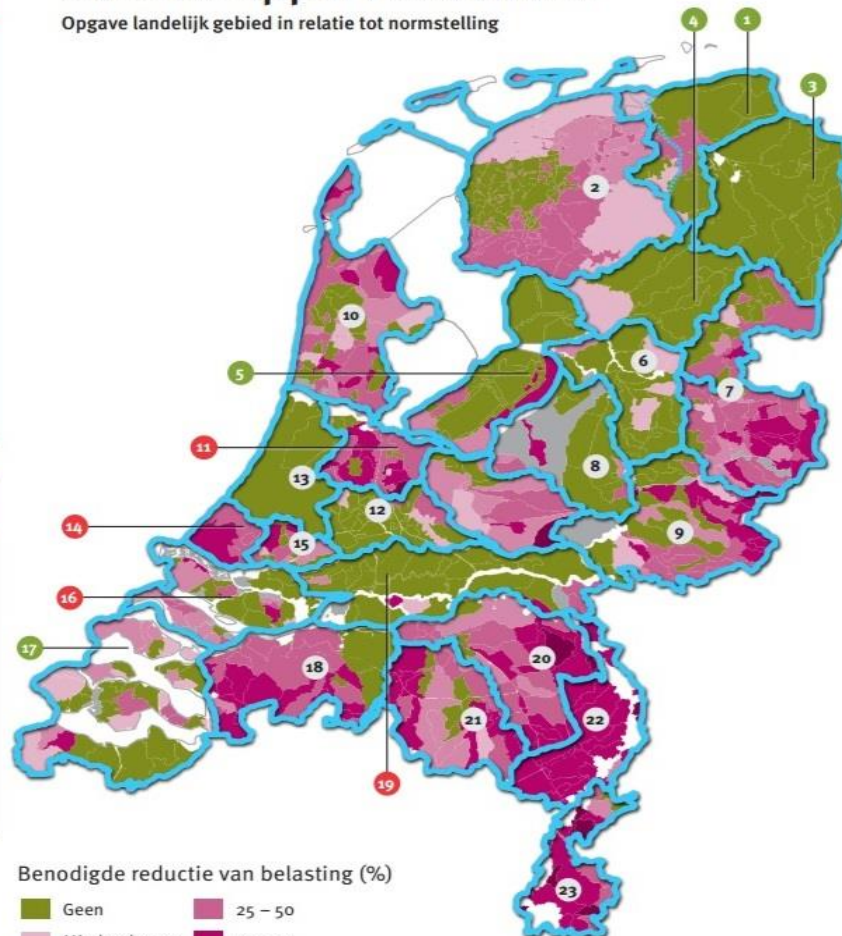

Bron: Wageningen Environmental Research

Verschillen in normstelling N-totaal KRW- en MNLSO-waterlichamen

Stikstof oppervlaktewater

Opgave landelijk gebied in relatie tot normstelling

Benodigde reductie van belasting (%)

WATERSCHAP VOLGT IN LANDELIJK GEBIED EIGEN NORMEN
(IN ALGEMEEN STRENGER DAN KRW-NORMEN)

11 Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht

Natuurgebieden normen versoepeld (o.a.):

- Ankeveense Plassen (Natura 2000)
- Gaasperplas
- Groot Mijdrecht
- Kortenhoefse Plassen (Natura 2000)
- Molenpolder en Tienhoven (Natura 2000)
- Waterleidingplas (Natura 2000, drinkwaterwinning)
- Sloterplas
- Spiegelplas (Natura 2000)
- Vinkeveense Plassen

14 Hoogheemraadschap van Delfland

Natuurgebieden normen versoepeld

- Duinwater Meijendel (Natura 2000, drinkwaterwinning)
- Duinwater Solleveld (Natura 2000, drinkwaterwinning)

16 Waterschap Hollandse Delta

19 Waterschap Rivierenland

WATERSCHAP VOLGT IN LANDELIJK GEBIED EIGEN NORMEN
(IN ALGEMEEN SOEPELER DAN KRW-NORMEN)

1 Waterschap Noorderzijlvest

KRW-richtnormen voor enkele natuurgebieden:

- Lauwersmeer (Natura 2000)
- Leekstermeer (Natura 2000)
- Matslootgebied (Natura 2000)
- Paterwoldsemeer
- Uitloop Friese Boezem (beheer uitbesteed aan Wetterskip Fryslân)

3 Waterschap Hunze en Aa's

4 Waterschap Reest en Wieden

5 Waterschap Zuiderzeeland

17 Waterschap Scheldestromen

WATERSCHAP VOLGT LANDELIJKE KRW-RICHTNORMEN

2 Wetterskip Fryslân

6 Waterschap Groot Salland

7 Waterschap Vechtstromen

8 Waterschap Vallei en Veluwe

9 Waterschap Rijn en IJssel

10 Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

12 Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

13 Hoogheemraadschap van Rijnland

Natuurgebieden normen versoepeld (o.a.):

- Amsterdamses Waterleidingduinen (Natura 2000, drinkwaterwinning)
- Broekvelden vettenbroek (Natura 2000)
- Nieuwe Meer
- Vlietland
- Zoetermeerseplas
- Zuid-Kennemerland (Natura 2000)

15 Hoogheemraadschap van Schieland en Krimpenerwaard

Natuurgebieden normen versoepeld

- Eendragtspolder/roeibaan
- Hoge Bergse Bos
- Lage Bergse Bos
- Rutteboezem

18 Waterschap Brabantse Delta

20 Waterschap De Dommel

21 Waterschap Aa en Maas

22 Waterschap Peel en Maasvallei

23 Waterschap Roer en Overmaas

Bron gebiedsopgave: Evaluatie Meststoffenwet 2016, Planbureau voor de Leefomgeving

Bron waterschapsnormen: KRW en MNLSO, Informatiehuis Water (Rijk, Provincies, Waterschappen)

Verschillen in normstelling P-totaal KRW- en MNLSO-waterlichamen

WATERSCHAP VOLGT IN LANDELIJK GEBIED EIGEN NORMEN (IN ALGEMEEN STRENGER DAN KRW-NORMEN)

- 3 Waterschap Hunze en Aa's
- 5 Waterschap Zuiderzeeland

Natuurgebieden normen versoepeld

- Lepelaarsplassen (Natura 2000)
- Oostvaardersplassen (Natura 2000)
- Harderbroek
- Noorderplassen
- Weerplassen

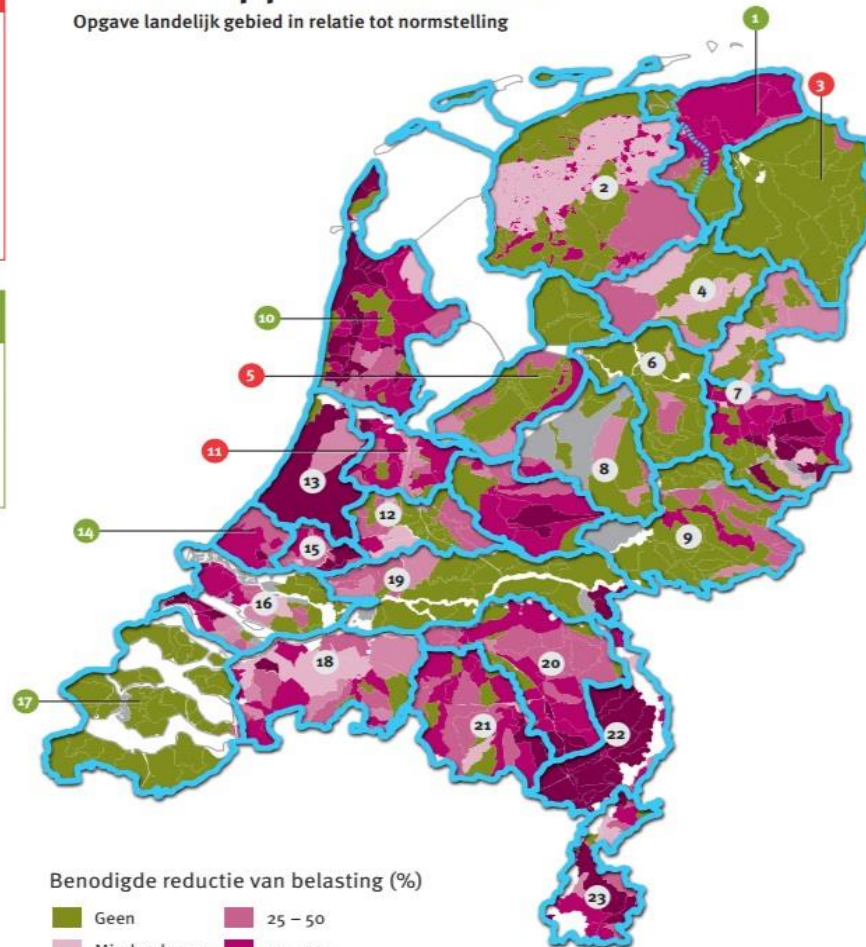
- 11 Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht

WATERSCHAP VOLGT IN LANDELIJK GEBIED EIGEN NORMEN (IN ALGEMEEN SOEPELER DAN KRW-NORMEN)

- 1 Waterschap Noorderzijlvest
- 10 Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
- 14 Hoogheemraadschap van Delfland
- 17 Waterschap Scheldestromen

Fosfor oppervlaktewater

Opgave landelijk gebied in relatie tot normstelling

Benodigde reductie van belasting (%)

WATERSCHAP VOLGT LANDELIJKE KRW-RICHTNORMEN

- 2 Wetterskip Fryslân

Normen versoepeld voor

- Noordelijke kuststrook

- 4 Waterschap Reest en Wieden
- 6 Waterschap Groot Salland
- 7 Waterschap Vechtstromen
- 8 Waterschap Vallei en Veluwe
- 9 Waterschap Rijn en IJssel
- 12 Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden
- 13 Hoogheemraadschap van Rijnland

Natuurgebieden normen versoepeld

- Amsterdams Waterleidingduinen (Natura 2000, drinkwaterwinning)
- Vaarten Houtrakpolder
- Vogelplas Starrevaart
- Zoetermeerse Plas
- Meijndel en Berkhelde (Natura 2000)
- Zuid-Kennemerland (Natura 2000)

- 15 Hoogheemraadschap van Schieland en Krimpenerwaard

Natuurgebieden normen versoepeld

- Lage Bergse Bos
- Hoge Bergse Bos
- Eendragtspolder/roeibaan
- Rotteboezem

- 16 Waterschap Hollandse Delta
- 18 Waterschap Brabantse Delta
- 19 Waterschap Rivierenland
- 20 Waterschap De Dommel
- 21 Waterschap Aa en Maas
- 22 Waterschap Peel en Maasvallei
- 23 Waterschap Roer en Overmaas

Bron gebiedsopgave: Evaluatie Meststoffenwet 2016, Planbureau voor de Leefomgeving

Bron waterschapsnormen: KRW en MNLSO, Informatiehuis Water (Rijk, Provincies, Waterschappen)

Bevindingen

- In de praktijk worden door de verschillende waterschappen/provincies, verschillende politiek-bestuurlijke afwegingen gemaakt, zoals:
 - KRW-norm **zonder** correctie achtergrondconcentraties
 - KRW-norm **mét** correctie achtergrondconcentraties
 - verruiming normen voor natuurgebieden
- Het PBL rapporteert deze verschillen in normstelling niet, dit is een wetenschappelijke tekortkoming.
- Het PBL maakt de politiek-bestuurlijke keuze voor: KRW-norm zonder correctie achtergrondconcentratie, zonder de ander opties uit te werken.

Eindconclusies

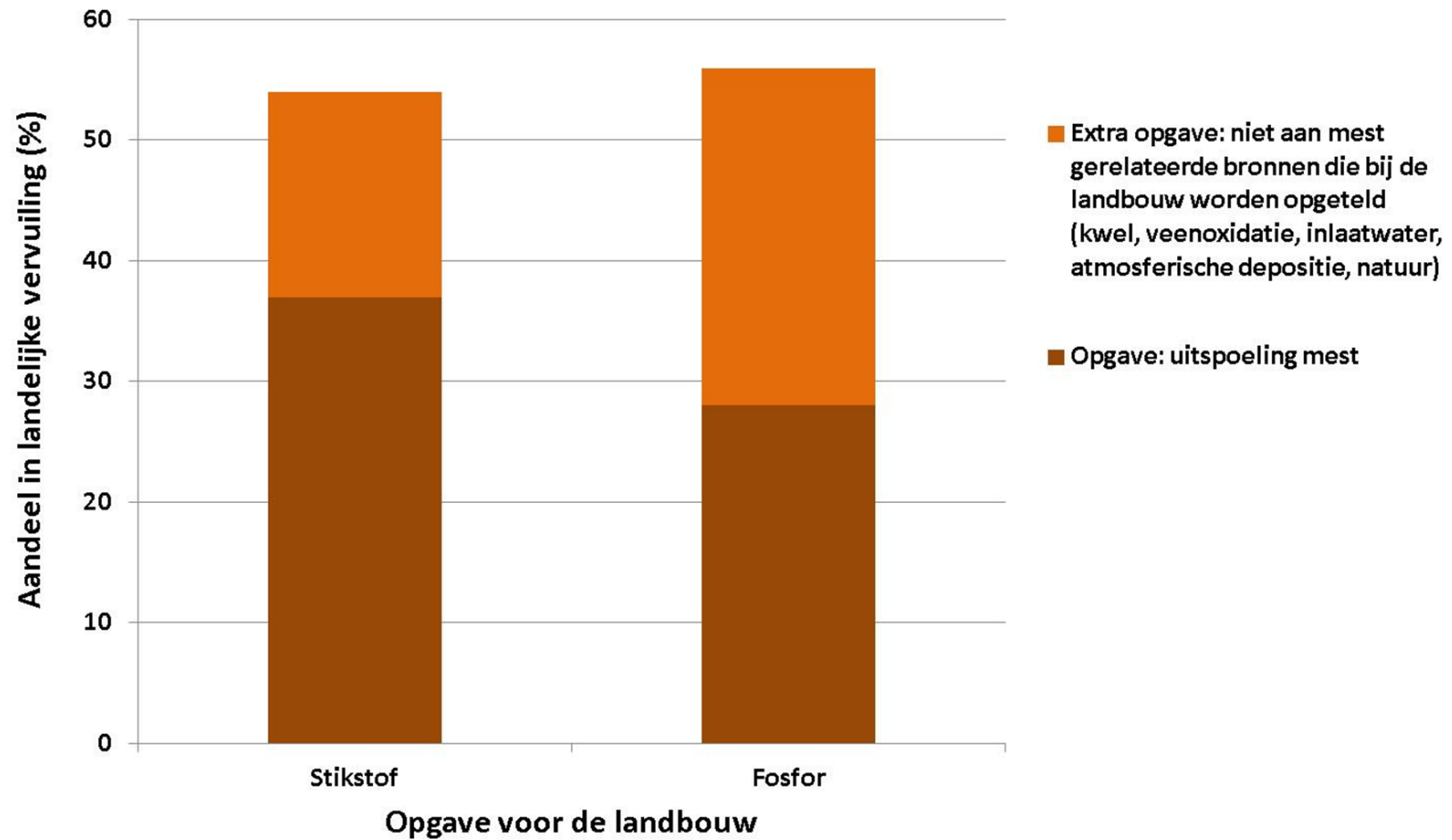
1. PBL laat veel wetenschappelijke onderbouwing achterwege, zowel bij keuze normstelling als dataset bronnen. Aangezien het om de onderbouwing van de hoofdconclusie gaat, is dit een grote wetenschappelijke tekortkoming.
2. PBL maakt zélf politiek-bestuurlijke afweging (keuze dataset bronnen en normstelling en laat andere opties achterwege), hiermee gaat het PBL verder dan zijn wettelijke taakstelling.
3. Doordat het PBL zélf de politiek-bestuurlijke afweging maakt, en tegelijkertijd de wetenschappelijke onderbouwing en argumentatie grotendeels achterwege laat, ontnemt het PBL beleidsmakers en politici de mogelijkheid om tot afgewogen (andere!) keuzes te komen

De werkelijke conclusie zit verstopt in de PBL-evaluatie en die luidt:

- De landbouw is verantwoordelijk voor 28% van de P-vervuiling (mestgerelateerd), maar moet via het mestspoor 56% van het landelijke P-probleem oplossen.
- De landbouw is verantwoordelijk voor 37% van de N-vervuiling (mestgerelateerd), maar moet via het mestspoor 54% van het landelijke N-probleem oplossen.
- **Landbouw krijgt extra taakstellingen omdat andere bronnen te weinig 'draagkrachtig' zijn**

Waarom wordt dit niet conform de wetenschappelijke uitgangspunten vermeld in het rapport?

Wateropgave voor de land- en tuinbouw

Welke afwegingen zijn politici/bestuurders onthouden, m.a.w. welke afwegingen heeft PBL voor hen gemaakt?

- De normstelling. Waar ligt de balans tussen ecologie en economie (immers: 'haalbaar en betaalbaar' (doelverlaging) is ook afweging die binnen KRW gemaakt mag worden)?
- Taakstelling landbouw. Is het acceptabel om bronnen die niet aan bemesting zijn gerelateerd, tóch toe te voegen aan de taakstelling (tav bemesting) van de landbouw?
- Taakstelling ander bronnen. Is het acceptabel om de taakstelling voor bronnen die 'niet draagkrachtig' zijn, door te schuiven naar de landbouw?

Gevolg: alle bestuurders op verkeerde been

Unie van Waterschappen, 10 mei 2017: linkt de opgave voor de landbouw één-op-één aan mest

Gevolg: Alle bestuurders op verkeerde been

Via Mesdagfonds zijn circa 50 bestuurders / politici geïnformeerd over onze bevindingen. Niemand had deze informatie uit het rapport gehaald, terwijl dit rapport juist voor hen is geschreven. Dit hadden zij dus wél willen lezen in het rapport.

Advies aan het PBL

Toevoegen Erratum aan de Evaluatie Meststoffenwet
2016

Hierin expliciet:

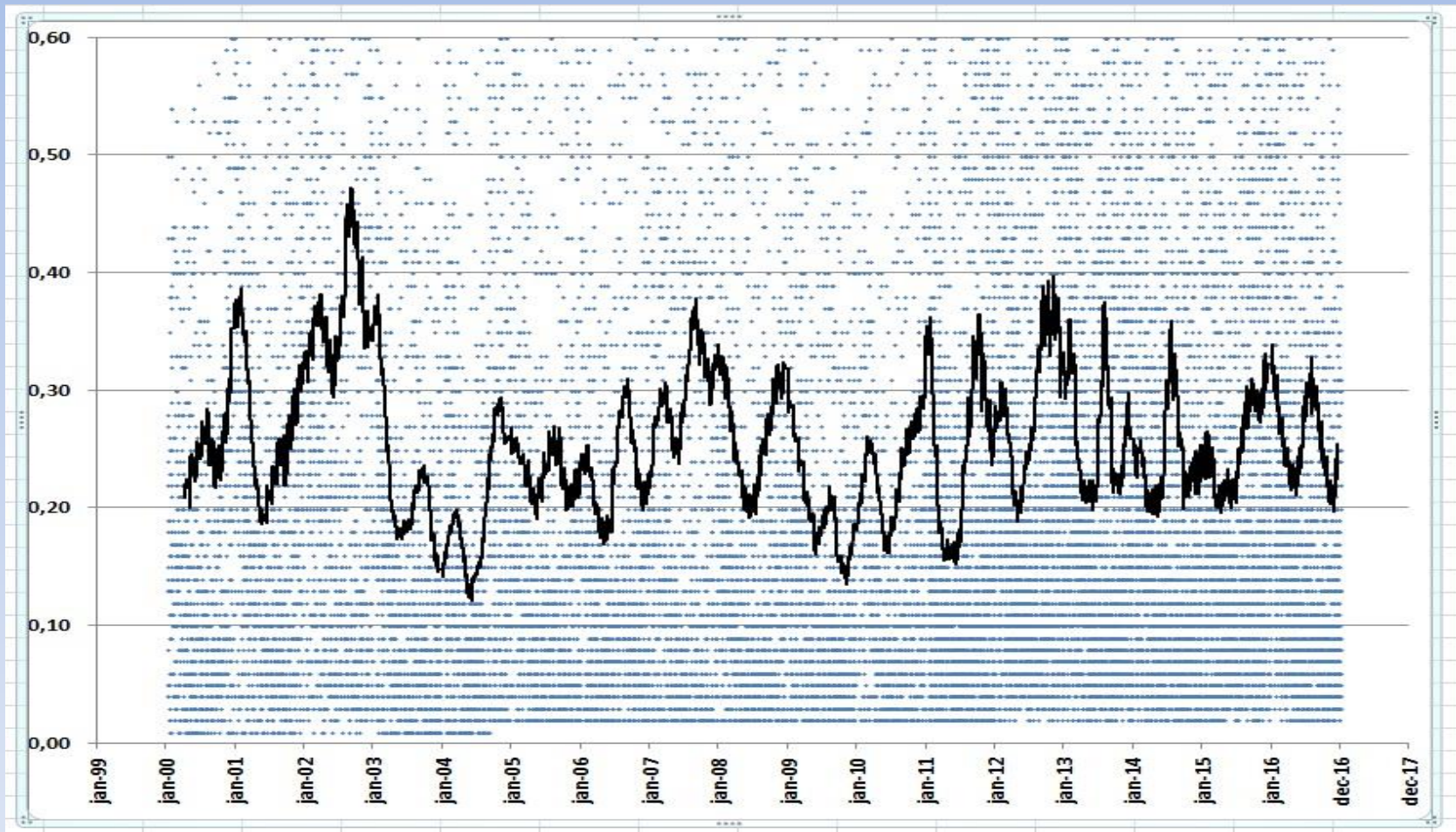
- a. Voor welke vervuiling de landbouw verantwoordelijk is (gekwantificeerd en gekwalificeerd)
- b. Welke vervuiling, niet gerelateerd aan het mestbeleid, óók aan de landbouw is toegeschreven (gekwantificeerd en gekwalificeerd)
- c. Wat het kostenplaatje is voor de landbouw in zowel situatie a. en b.

Stikstofefficiëntie kunstmest 100%?

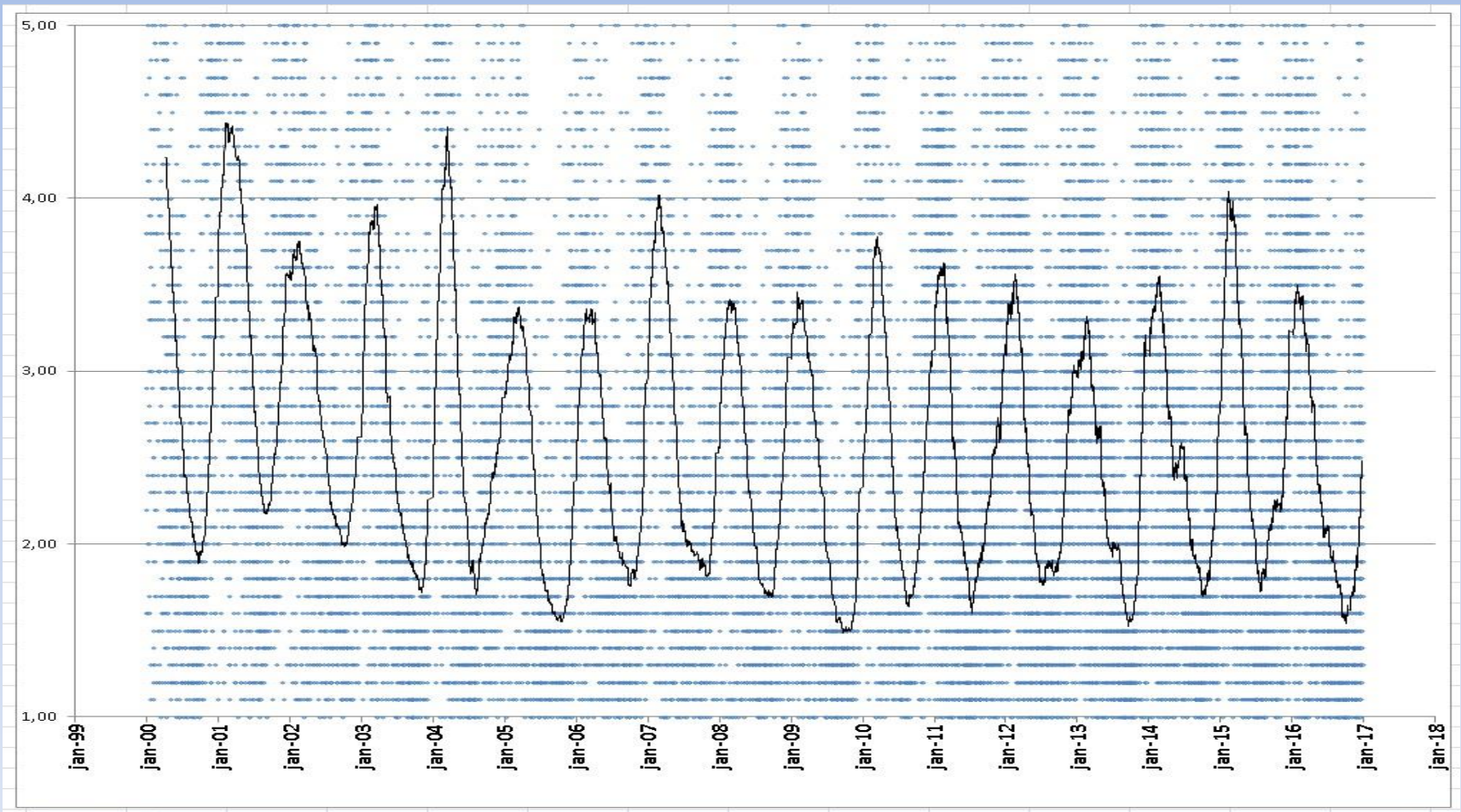
Paper WUR/LBI 2016: tot 40% gaat verloren door uitspoeling

Wetterskip Fryslan, vrijwel geen effect gemeten van maatregelen-totaal op P-totaal 2000 t/m 2016. Hoe kan dat?

Wetterskip Fryslan, vrijwel geen effect gemeten van maatregelen-totaal op N-totaal 2000 t/m 2016. Hoe kan dat?

Vraag:

Als 40% minder P en 40% minder N
vrijwel geen meetbaar effect
geeft in Friesland in 2000 – 2016.

Wat is dan het meetbare effect van
40% minder P en 20% minder N?